

Дзвоник

№76

Журнал для українських дітей Румунії
Місячник Союзу Українців Румунії. 6 рік видання, липень, 2013 рік

Dzvonuk (Clopotel)

№ 76, 2013 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над *Dzvonukom* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Dzvonuk пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри

Dzvonuk завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ Що сказало сонце?

Спитала птаха в сонця
В прозорій вишині:
Де небо найчистіше?
Де краще жить мені?
А сонце усмінулось:
Ми – як одна сім'я.
Коли щасливі птахи –
Щасливе з ними я.
Спитала квітка в сонця:
Коли мені цвісти,
Щоб ти для нас тепліше
Світило з висоти?
А сонце усмінулось:
Ми – як одна сім'я.
Коли щасливі квіти –
Щасливе з ними я.
Спитали діти в сонця:
Як світ нам зберегти,
Щоб в злагоді, у щасті
Жили і ми, і ти?
А сонце усмінулось:
Ми – як одна сім'я.
Коли щасливі птахи,
Коли щасливі квіти,
Коли щасливі діти –
Щасливе з ними я.

Анатолій КАЧАН

Сліпий дощ

Дозріли жито і пшениця,
Комбайн спішить на косовицю.
І, як навмисне, в день такий
Прийшов на поле дощ сліпий.

Йому кричать: «Не заважай
Збирати людям урожай!
Іди собі гуляти в ліс!»
А дощ пішов на сінокіс.

І тут йому не раді теж:
«Ти наше сіно зіпсуєш!
Іди собі на болота!»
А дощ вертається в жита.

Іде і журиться, що всюди
Женуть його із поля люди,
Хоча раніш не проганяли,
А скрізь, як гостя, зустрічали.

Микола КОРСЮК

Диво грибної пори

XXII

– О, нарешті начебто дійшли, – прорвала довготривалу мовчанку Павутинка.

– Куди дійшли? – запитав ошелешений Петрусь, бо знову зі сказаного не міг допетрати розумного.

– Куди нам треба було, – так само загадково відповіла Павутинка, не добавляючи жодного пояснювального слова, яке б надало сказаному толк.

– Тож куди ми дійшли? – ще раз запитав, на цей раз розпачливо, Петрусь.

– До брата, – кинула сердито у відповідь Павутинка. – І не кричи, бо тут не годиться кричати.

– А що годиться?

– У лісовому царстві найкраще мовчати. А ще розумно розгледітися і так же поміркувати.

– Сам знаю... Батько вчив.

– Отож. Перепочинь хвильку-дві, поки сама розберуся, що і як. Уперше у цих сторонах. І в лісі цьому теж уперше. Батько з тобою бував у цих місцях? – засікла Петрусь його супутниця.

– Ні, ми в цьому ліску ніколи не бували. Завжди збирали гриби у проліску, що по той бік залізниці. Там завжди зустрінеш грибників і проліс не такий густий, як цей – буковий.

– От бачиш... Тож, гадаю, що негречно мені дорікати. Раз уже так сталося, то треба довести справу до розумного кінця. Чи ти волієш вернутися без грибів? Матір розчаруєш, сусідів розсмішиш. А цього я ніяк тобі не бажаю. Насамперед тому, що обнадіяла тебе, пообіцяла вернутися з повною корзиною грибів. Ти мені допоміг у скруті, тож годиться так же по-людському віддячити. А що нам по дорозі трапилось всяке, не досадує, не гніви душу, бо день трапився осінній. І з грибами...

– Тільки де ж ті гриби?

– Там, де їх місце, – відмовила Павутинка. – Гадаю, і батько твій отак сказав би.

– А він так і говорив, коли я питав нетерплячий.

– От бачиш, я вгадала. Коли йдеш по

гриби – набирайся терпіння з першого кроку.

– Е, ви не вгадали... Вам усе наперед відомо.

– Дещо відомо, бо вже стара, та й досвіду немало на моїх плечах. Чого тільки не довелося пережити за довгі літа. Та ще й такі нелегкі, що повсюди мене попоносили, виторгали сили, а нічого доброго не принесли. Хіба суєту та вічну невдячність від людей.

– Буває. І батько переніс чимало лиха, але ніколи не розчаровувався і не занепадав духом. І мене такому навчав, мовляв, усяке лихо – на добро.

– Ось бачиш, а ти вже ремствуєш, що грибів не назбирав. Будуть і вони, гриби, нам лиш треба набратися терпцю, бо, як говорять, кінець діло хвалить. Так і в нас із тобою повинно бути. А бачу, твій батько був молодець. Хлопець з кибетою, коли тебе цьому навчав.

– Я дуже любив його, – щиро признався Петрусь. – І подосі плекаю про нього гарні спомини. Він завжди біля мене. І голос його теж.

– Гаразд, це гарно, та не розчулюйся зараз.

– Та оце я вам отак мимоволі признався, хоч сам не знаю навіщо.

– Коли вже так сталося, то сталося, не треба нарікати на себе.

– Я не нарікаю, бо добре знаю, що вам усе це відоме.

– Мелеш усякі небилиці. Сказано, що я уперше в цих краях.

– Хіба я знаю, – якось невпевнено одмовився Петрусь, бо був чомусь переконаний, що Павутинка не випадково і неспроста з'явилась на його дорозі. – Тож, кажете, що ми дійшли?

– Куди? – перепитала здивовано Павутинка.

– До вашого брата.

– Не знаю, бо я вперше тут. Піду розвідаю, а ти відпочинь за цей час.

І повіялась, підхоплена вітерцем.

Людмила ДОРОШ

Справжній друг

Ось і літечко настало. Його всі звірята в лісі чекали. І як же його не чекати, коли закінчується навчальний рік і починається пора відпочинку? Особливо нетерпляче чекали канікул лисенятко Рудько та їжачатко Вколько. Вони дуже здружилися в першому класі, обидвоє гарно вчилися, і батьки пообіцяли відіслати їх обидвох до лісового дитячого табору, де вони ходитимуть у походи, навчатися орієнтуватися у місцевості, запалювати вогнище і навіть варити кашу в казані, як це робили колись козаки!

І ось малеча вже в таборі. Помахали лапками батькам, які вже віддалилися в лісовому таксі, а потім пішли знайомитися з іншими звірятами. А їх там було багато, і майже всі набагато доросліші них. Але Рудько із Вкольком були дуже сором'язливими, тож присіли скраю на пеньочку та й роздивляються. Їхню увагу привернув один майже дорослий вовк, який сидів у гамаку під розлогим дубом, а до нього сходилися усі звірятка і щось йому приносили.

– Ти диви, Вколько, скільки друзів у цього вовчика. От би й нам стільки! – засвітилися оченята у маленького лисеняти, у якого, окрім їжачка, не було жодного друга.

А тут і вовк помітив їх і покликав лапою до себе.

– Привіт, ви новенькі? – запитав їх і, не чекаючи відповіді, вів далі: – Хочете бути моїми друзями? У мене всі тут друзі! – ошкірив він у дивній усмішці свої гострі зуби. – Правда? – звернувся він до звірят і всі дружно відповіли, що правда. – І ви теж будете, згідні? – і він поклав свою велику брудну лапу на плечі Руденку і хотів зробити це і зі Вкольком, але вчасно відсахнувся: – А от таких колючок я не люблю, – і штурхонував малого черевиком.

Вдень, коли наглядачі і вчителі з табору проводили з дітьми різні цікаві заняття, Рудько та Вколько разом з іншими звірятами дружно працювали та розважалися, а коли після обіду мали вільний час – вовк Сіряк управляв малими звірятами, як хотів. То йому черевики вичистити треба, то штанці випрасувати, то ще щось інше. Вколькові це не подобалося, і він не раз говорив Руденку:

– Який же ти йому друг? Йому всі прислужуються, бо бояться його, он диви, який він великий та зубастий!

Але його друг Рудько і не чув, і не бачив, що діється довкола. Він був такий щасливий, що найпопулярніший хлопець табору – його друг! Тож коли Сіряк наказав йому побігти до лісового магазину, що по той бік пагорба, і принести йому

пачку цигарок, малий і оком не мигнув:

– Вколько, підеш зі мною за компанію?

Але його друг лише похитав головою – він знав, що його вмовляння ні до чого не призведуть, і Руденко все одно побіжить за цигарками.

І от вже ніч. Вколько відкрив очі – а Руденка все немає. Не спалося їжачкові, все думав про свого друга: хоча б не попав у якусь халепу.

Незабаром здійнявся великий галас: закалатав тривогу великий дзвін, скликаючи всіх мешканців табору. Біля завідуючого табору стояв дядечко-кріт, власник магазину, а біля них, схиливши голову, почервонілий Руденко.

– Дивіться на цього наш табір терпіти не буде! – почав схвильований завідуючий. – Цигарки в таборі – це не допустимо, і сором тому, хто на це зважився. А тепер перед всіма звірятами, – звернувся він до Руденка, – скажи, чи причетний ще хтось до цього?

Нещасний Руденко підвів голову і на його очах зарясніли сльози.

– Я... Я... – він безпомічно дивився на своїх товаришів, але вони потупили свій погляд у землю, немов соромлячись зустрітися з лисеням поглядом. І лише Сіряк грізно дивився на малого і злегка підняв зігнуту в кулак лапу, мовляв, «Дивись, що бовкнеш, а не то...»

– Якщо не зізнаєшся, то весь табір буде покараний і всі батьки дізнаються про цей випадок, – застерезив завідуючий.

– Це... це... – тремтів голос Руденка, але він все не наважувався назвати справжнього винуватця.

– Руденко не винен, – виступив уперед Вколько, – це я його примусив принести мені цигарки.

Настала глибока тиша. Здивувалися не тільки звірята і вовк, здивувався і завідуючий, і сам Руденко. Такого він від свого друга не сподівався. Взяти провину на себе! А він же, Руденко, навіть уникав його останнім часом, бо його дратувало те, що Вкольку не подобалася його дружба із Сіряком. І лише тепер він зрозумів, яка це була дружба, і хто був для нього дійсно другом, даючи йому мудрі поради і не залишивши напризволяще у скрутній ситуації.

Вколько, звичайно ж, відіслали додому. Але, повернувшись з табору, Руденко прийшов до їжачка додому, попросив вибачення у його батьків і пояснив усю ситуацію. А Вколько на нього не сердився. Він простягнув до друга свої лапки і обійняв. Правда, не дуже міцно, адже він не хотів поколотити свого друга, зате дуже щиро.

Ірина МОЙСЕЙ

Не цурайся свого роду!

Рано вранці квочка-мати
Вивела курчат гуляти,
Квоче голосно, скликає
І своїх малят навчає,
Як їм землю розгребти,
Як в ній черв'ячка знайти.
А курчаточка маленькі,
Мов кульбабки ті жовтенькі,
Коло неї метушаться,
Пильно слухають і вчаться.
Лиш одне задерло дзьобик –
Все йому недовподоби.
Неподалік гуска-мати,
У рядочок шикувати
Стала гусенят маленьких,
Теж пухнастих і жовтеньких.
В них урок важливий нині –
Малі діточки гусині
До ставка ідуть, їх мати
Буде плавати навчати.
Ось готовий стрій-рядок,
Мов з кульбабок ланцюжок,
І за мамою з довір'ям
Рушив ланцюжок з подвір'я.
А курчатко неслухняне
Утекло від квочки-мами,
У кінець рядочка стало
Й за гусьми попрямувало.
Йде і так собі гадає,
На майбутнє план складає:
«Ось я плавати навчуся,
Далі геґати візьмуся
Із гусьми, гляди, і так
З мене виросте гусак!»
Поки думало-гадало,
Вже й ставочок видно стало.
Ось і берег. Гуска стала,
Голосно загеґотала
І зайшла у воду сміло –
Мов кораблик білий-білий,
Попливла, а гусенятка –
Теж у воду по порядку,

Попливли усі до ньеньки,
Наче човники жовтенькі.
І курча, ні на хвилину
Не задумавшись, – за ними,
Бо ж воно собі гадало,
Що вже гусенятком стало.
Раз одного з ними роду –
Попливе... І бульк у воду!..
Що за галас учинився,
Аж ставок весь сполошився.
У воді курча забилося,
Закричало, запросилось:
«Ой рятуйте! Ой тону!
Поможіть!...». І за одну
Мить якусь курча не стало,
Під водою десь пропало...

На травичці край ставочка
Неслух наш розплющив очка:
«Я живий, живий зістався!»
І лиш потім він дізнався,
Що то гуска врятувала –
Із води його дістала.

Йшли додому тихо, мовчки,
Всі разом вели до квочки
Неслухняного курчатка.
Сердилися гусенятка,
Бо така то була радість
У ставочку їм купатись.
А курча нечемне взяло

І весь день їм зіпсувало.
На подвір'ї мати-квочка
Вже давно шука синопка,
Всіх оббігала, спитала,
Де ж курча її пропало?
Може, хитрий кіт впіймав,
А чи яструб злий забрав?
Скрізь чатує небезпека!..
Як угледіла здалека,
Що курчатко йде з гусьми,
Очі сповнилися слізьми.
Мокре, кволе, ледь ступає
І хвилюється, бо знає,
Що йому перепаде
І що кара його жде,
Як розкаже квочці гуска,
Ой, не буде йому спуску!
Але мати не сварила,
Лише поряд посадила,
Неслуха свого обняла
І розмову з ним почала:
«Як би того не бажало,
Скільки б сил не докладало,

Як вродилось ти курчатком,
То не станеш гусенятком.
Можеш геґати навчитись,
Можеш гусаком рядитись,
Та як зміниш свою суть –
Станеш на непевну путь.
Ти нікому на догоду
Не цурайся свого роду.
Що б не трапилось з тобою,
Залишайся сам собою».

Час минав, курча зростало,
Поки півнем гарним стало.
Красень із барвистим пір'ям
Він – господар над подвір'ям.
І тепер щодня, як ранок
В небі вистелить серпанок,
Він дзвінким «Ку-ку-ріку!»
Будить всіх з нічного сну.

Марія ЧУБІКА

Запахло медом у повітрі

От і настала довгождана пора – пора літніх канікул. Михайлик приїхав у село до двоюрідного братика, бо батьки зайняті ремонтом їхньої хати.

Хлопець успішно закінчив II клас і тепер досхочу набігається тут на березі Тиси на чистому повітрі. У тітки великий сад, в якому є фрукти, які дозрівають наприкінці червня.

Тут Михайлик та Миколка, його двоюрідний братик, спритно, мов білки, лізуть на невисокі дерева черешень і ласують червоними солодкими плодами.

Після обіду збирають із кущів велику малину, яка немов моргає до них.

– Тітко, тіточко, можемо лізти по вишні? – запитав племінник.

– Можете, чому ні, але назбирайте їх побільше і ми покладемо їх до холодильника в морозильну камеру, щоб використувати їх взимку для тістечок, – попросила вона.

Після обіду хлопці трохи відпочили, опісля пограли в футбол, нагодували кролів, покаталися на велосипедах, а увечері сіли під крислатою липою і на повні груди вдихали міцний запах її цвіту.

– Тітко, Миколка сказав, що дерево це називається липою. Правда?

– Так, дитинко, правда, це липа, – підтвердила Миколчина мама.

– Та вона запозичила цю назву від місяця липня? – не вгавав малий.

Тітка Василина погладила племінни-

ка по щойно постриженій голівці, сіла у високу густу траву і мовила:

– От що я тобі розкажу: колись давним-давно, коли всі попередні місяці вже обрали собі назву, сьомий місяць думав-роздумував, як би і собі назватися, бо січень називається січнем, тому що січе зимою снігом, лютий називається так, бо тріщать люті морози, у березні з'являються бруньки на березах – тому він і березень, у квітні з'являються перші весняні квіти, травень називається так, бо вже зеленіють трави на

полях, червень – бо цього місяця достигають червоні вишні. Довго журився місяць і одного вечора, коли ходив біля липи, цвіт якої манив до себе багато роботящих бджілок, тоді він радісно скрикнув: я буду називатися липнем! І від того часу сьомий місяць року

називається липнем – від дерева, що зветься липою. Це дерево має м'яку серцевину, і руки доброго майстра виробляють з нього різні дерев'яні предмети. Пахучі квітки збирають для лікувальних чаїв, а ще маленькі бджілки збирають нектар із його цвіту і дарують нам смачний багатовітамінний мед.

– Ну, а тепер пора вечеряти, бо ми і не зчулися, як час пролетів, а сонечко закотилося за горизонт, – сказала тітка.

Вечір прокрався у село і насичене запахом меду повітря стояло над берегом Тиси.

Михайло ДРАЙ-ХМАРА

Здрастуй, липню кучерявий!

Здрастуй, липню кучерявий!

Із дванадцяти братів
тільки ти м'які отави
стелеш на моїй путі;
тільки ти один зі мною
слухаєш під скрип гарби,
як вечірньою добою
перепели б'ють в забій,
як бджола летить із поля
до пахучих щільників
і в душі ростуть поволі
ритмів золоті разки.

Роман ЛУБКІВСЬКИЙ

Так пахнуть тільки у дитинстві...

...Так пахнуть тільки у дитинстві

Гречаний вистояний мед,
І теплі руки материнські,
І неба зоряний намет,
І паленіючі морелі,
І місячний холодний пил,
І хліб на писаній тарелі,
І тирса з-під гарячих пил.

Так пахне світ. І сонце пахне

Так неповторно, свіжо так...

І серце знов і знову прагне

Злетіти вгору, наче птах.

Зірвалося і полетіло

У літо... У мої літа.

Де небо палахкоче біло

І грає липа золота

Од бджіл... Коли ж я засинаю,

Воно, втомившись, присіда

Побіля мене тихо скраю

І до світанку повіда,

Як пахнуть мокрі стебеліни,

Як ходить вітер між зелом

І сніг кружляє тополіний

Над тихим маминим чолом.

Петро КУЦЕНКО

Літня ніч

Стихнув гомін край села,

Стихли кроки.

Синя мла оповила –

Шлях широкий.

Тиха липа стереже

Тихий вулик.

Натомились бджілки вже –

І поснули.

Їм у снах пливло навстріч

Тепле літо.

Пахнув сон їх цілу ніч –

Медоцвітом.

Лідія КОМПАНІЄЦЬ

Йду я полем-лугом

Сонячні зайчата бавляться в кущах,

І від тих зайчаток миготить в очах.

Гомонять билінки, теплі та живі...

Йду я полем-лугом по розмай-траві.

А мене стрічає жайворонка спів,

А мені ромашки тільки кив та кив...

Росонька іскриста впала на зело.

Три доріжки різно в'ються за село,

І мене гуляти кличе далина...

Ой, яка ж то гарна рідна сторона!..

Василь ЧУХЛІБ

Той, що живе на баштані

Баштан був далеко від села, серед неозорого степу. Довкола баштану – поля золотої пшениці, квітучих соняшників, високої, як ліс, кукурудзи. На баштані вилежувалися проти сонця смугасті кавуни, жовтобокi дині, день за днем повнилися солодким соком.

Господар баштану – дід Матвій, курінь якого он на пагорбку. Час від часу дід обходить баштан, оглядає свої володіння, а потім всідається біля куреня й плете солом'яного бриля. Тихо на баштані, спокійно. Тільки стрекочуть віддалік у траві коники, дзеленчить у високості жайворонки та іноді прошелестить крилами лелека, що летить до степового озера.

Одного разу дід Матвій обходив баштан і раптом помітив: кавун, який ще вчора був цілий-цілісінький, тепер лежав надгризений. Та і який же кавун – чи не найбільший на баштані! Дід замислився.

– Ге, це, либонь, тушканчик заявився. Той, якого називають ємуранчиком. Схожий на зайця, тільки набагато менший, – гомонів сам до себе. – Люблять ці ємуранчики кавуни та дині. От біда! Так він мені половину баштану перепсує. Один кавун не сподобався, за іншого візьметься.

І дід пішов по баштану, пильно вдивляючись, аби знайти ємуранчикову нору. А виявити її не так просто. Бо ємуранчик добре маскує вхід до нори, перед світанком закриває його земляною пробочкою.

Довго ходив дід Матвій по баштану, та врешті помітив в одному місці свіжу пробочку. Він сидів над нею й примовляв:

– Бач, заховався? Цілий день спатимеш, а вночі знову виберешся з нори й чинитимеш шкоду?

Дід Матвій знав: якщо він почне розкопувати нору, ємуранчик вискочить через запасний вихід, яких не один, а кілька. І хутко виріє нору в іншому місці. Упіймати ємуранчика просто неможливо.

Дід Матвій був мудрий, як і всі діди. Коли обідав кавуном, то з'їв кілька скибок, а решту поклав біля входу до ємуранчикової нори.

Ємуранчик весь день солодко спав у прохолодному підземеллі. А коли баштан почали огортати сутінки, він прокинувся, відіткнув пробочку й вибрався на поверхню. Прислухався, пригнувся. О, пахне кавуном. Та ось він лежить, розрізаний, ніби світиться проти місяця. Ємуранчик поласував кавунцем, а зернята повибирав і відніс у нору. Нехай будуть про запас, потім він їх полускає. Кавунячі зернята – смакота!

Уранці дід Матвій, як завжди, оглядав баштан. Біля ємуранчикової нори побачив тільки шкуринку від кавуна. Усміхнувся й пішов далі. Усі кавуни та дині на баштані були цілі.

Тепер щодня сторож, коли їв кавуна чи диню, залишав частину для ємуранчика.

Ємуранчик завше виходив з нори, коли баштан оповивали густі сутінки. Повечеряє залишеними дідом наїдками й гуляє по баштану. Плигає туди-сюди й усе чує, все бачить. Он вийшов на полювання вухатий їжак, чатує на комах та жуків. Он польова миша на високій лободині оббирає насіння. Прошмигнула прудка ящірка. Пролетіла над баштаном птиця дрімлюга. Дрімає вона вдень, а вночі вилітає по здобич. А хом'як-товстунець чого це сюди приплентався? Він же біля пшеничного лану живе, теревить з колосків зернята, набиває ними кишеньки за щоками.

А як почує ємуранчик шелест совиних крил чи лисячий запах, одразу ховається в нору, закриває її пробочкою. Бо і сова, і лисиця – то його вороги.

Однієї темної ночі вибрався ємуранчик з нори, підхарчувався трохи й сів, нашорошивши великі вуха й глипаючи своїми зіркими очима, які й у темряві бачать. Він і зараз бачив, як вилискують крутими боками кавуни, що вночі здаються казковими велетнями. Чув, як

дихають вони теплом, яке за день увібрали від сонця. На пагорбку в курені покашлював дід Матвій. А потім старечого кахикання не стало чути – мабуть, дід задрімав. Над баштаном залягла заколисуюча тиша.

У цій тиші ємуранчик раптом уловив якийсь шелест. Долинав він з кукурудзи і все ближчав та ближчав. Ємуранчик не міг розгадати, що за звір то йде. Він наструнив свої довгі вуха-вібриси, втягнув носом повітря. Звіром ніби не пахло.

Ємуранчик прикинув за великим кавуном. Та якби він сидів і на відкритому місці, хто його, такого малого, та ще й у темряві, розгледів би? А ємуранчик розгледів їх.

На баштан вийшли дві великі чорні постаті. Постояли, прислухались. А потім, пригинаючись, почали нишпорити по баштану. Тихо зривали і кидали в лантухи найбільші кавуни. Ємуранчик спочатку не міг збагнути, в чому річ. Якщо люди приїздили на баштан, то вдень, і дід Матвій частував їх кавунами, потім допомагав вантажити кавуни та дині на машину, і вона везла їх до села. А ці самі потаємно порядкують. А дід Матвій не бачить і не чує.

Чорні постаті наближались до ємуранчика. І тут він звівся на довгі лапи й засвистав щосили. Й тієї ж миті шмигнув у схованку.

Він уже не бачив, але й під землею почув, як вибіг з куреня дід Матвій і залементував:

– А хто це тут шастає? Стій, стрілятиму! – І бабахнув у небо з дробовика.

Крадії кинулися в кукурудзу, на баштані залишилися лантухи з кавунами. Сторож переносив їх до куреня й картав себе:

– І як же це я задрімав? От халепа! Чекай, а хто ж це свистав так, що я прокинувся? Не злодії ж свистали? – І тут збагнув: – Та це ж ємуранчик мене розбудив! Ну й молодчина!

Наступного вечора ємуранчик вийшов із нори й побачив біля входу дві половинки спілої, пахучої дині. Такої солодкої дині він ще ніколи не їв...

Був і ще випадок, коли забрели на баштан козулі. Хтозна-де той ліс, а вони, видно, по річці, по очеретах аж сюди заблукали. Ємуранчик одразу своїм свистом підняв на ноги сторожа.

Отак і стерегли вони удвох баштан – дід Матвій і ємуранчик – аж до пізньої осені.

А сонце гріло все скупіше, хоч дні були ще теплі, та вночі повівало холодом. З баштану вивезли майже весь урожай. Одного дня знову приїхала із села вантажівка. Молодий шофер заукав:

– Збирайтеся, діду, та поїхали додому! Чи зимувати тут зібралися? Так у хаті все ж тепліше.

Удвох з дідом вони розібрали курінь, повантажили його в кузов. Позбирали також останні, де краці, кавуни.

– Сідайте, діду, в кабінку, – припрошував водій. – Що ви там длубаєтесь? Жалко з баштаном своїм розставатися?

– Зачекай, хлопче, я зараз, – сказав дід і пішов у другий кінець баштану.

Він віднайшов ємуранчикову нору і поклав біля неї якогось вузлика.

Вантажівка повільно виїхала з баштану й помчала до села кривулястою дорогою, обабіч якої розлягався тепер уже опустілий степ...

Ємуранчик кілька ночей ще вибирався зі свого помешкання, плигав по непривітному баштану, збирав рештки кавунів. А коли зовсім похолодало, коли пішли холодні дощі, він забрався глибоко в нору й заснув до весни. Під головою в нього лежала подушечка – залишений дідом Матвієм вузлик. Нагорі розгулювала хурделиця, тріщав мороз, а в норі було затишно й тепло. І снилися ємуранчикові солодкі сни – про те, як прийде нова весна, а за нею – літо, зазеленіє, завітне степ, і він знову разом з дідом Матвієм стерегтиме баштан. А як прокинеться ємуранчик навесні від сплячки, то на перший сніданок йому будуть смачні кавунячі зернята, які залишив дід Матвій у вузлику...

*ємуранчик – по рум. jerboa

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди їжачка Колька Колючки та його вірного друга й однокласника зайчика Косі Вуханя

Частина II

(Продовження з попереднього номера)

А Ледарило Дурандас перед тим, як знову спати завалитися, вирішив усе-таки сестру свою про небезпеку попередити. Зняв трубку чарифона та:

– Алло! Алло! Хропо! Хропочко! Хропушечко! Алло!

Але в трубці тільки гуде. Ніхто не бере трубку.

– Алло! Хропочко!.. Спить, бісова душа!.. Не додзвонишся. Спить, щоб її муха вбрикнула... муха... ха... ху... хру... хріу-ау... хра-а...

І Ледарило сам засопів, захропів, заснув.

А грайлик, Кося й Колько до палацу Хропулії йдуть. Крізь Дрімучий Ліс продираються. От уже де павутиння! Весь ліс ним заснований. Тільки й дмухай, щоб у ніс не набилося. Ні пташка не заспіває, ні джміль не загуде. Лише дерева десь угорі дрімотно листям шепочуться. Та соньки-дрімки легкими метеликами нечутно пурхають, сон навівають. Тільки й знай той сон одганяй.

Продерлися вони крізь Дрімучий Ліс. Вийшли на услісся.

Кам'яна Пустеля перед ними. Мертва, похмура. Сіре чудернацьке каміння на ній громадиться, на різних живих істот схоже. Тут і заєць, і їжак, і ведмідь кам'яний, і вовк, і лисиця, і що тільки хочеш...

В Косі й Колька очі здивовано бігають, та нема часу роздивлятися, поспішати треба.

Аж ген край Пустелі й палац височить, такий же сірий та похмурий, як і Пустеля.

Ще здалеку чути могутнє хропіння – аж дерева гнуться. Такий вітер дме від того хропіння з розчинених вікон і дверей палацу.

– Е-е, хлопці, – каже грайлик, – я у палац, мабуть, зайти не зможу. Здує мене, легенький я дуже, бачите.

– А ми тебе триматимемо, – сказав Кося.

– Ага, – підхопив Колько.

– Не вдержите, – похитав головою грайлик.

– То що ж буде? – розгублено питає Кося.

– Доведеться вам самим у палац пробиватися.

– А що ж ми без тебе там робитимемо? – розгублено питає Колько.

– Те, що й зі мною. «Тра-та-та за Хрюшу!» – гукнете, та й усе.

– А грати ж їй у що?

– І пісеньку яку співати?

– Нічого не треба. Хрюша остання. Забирайте її і швидше сюди. Ще ж вам усім і з Павутини вибиратися треба. Не думайте, що це так просто.

– Що ж, ходімо, – зітхнув Кося.

– Ходімо, – зітхнув Колько.

І пішли вони.

Кілька разів їх відкидало од дверей, але все ж, пригнувшись до самісінької землі, просунулися вони нарешті у палац.

Просунулися і завмерли.

Ну й картина!

Зроду такої не бачили.

У величезному залі, серед сміття і розгартіяшу чи не більшого, ніж у Ледарилловому палаці, лежить на ліжку Хропулія Дурандас. Ох і Хропулія!.. Брудна, скуповджена, сіре волосся жужмом на голові, ніс такий же, як у брата, – здоровенницький, на мухомора схожий – червоний, з білими цятками. І тим носом так хропе, що й слів не вистачить, щоб описати те хропіння. А навколо неї лежать у ліжках і хропуть химерні носаті й губаті створіння – хропуни.

– Хріу-у-у... урррр-хррр-ирр-арр-орр-ірр... ав-ав-ав... сю-у-у... хрррру-у-у...

Якась дика симфонія.

І диригував нею диригент хору хропунів маестро Губус. Неймовірно губатий маестро Губус, стоячи спав за диригентським пультом і крізь сон вимахував диригентською паличкою, раз у раз торкаючись нею хропунячих носів. Причому паличка то видовжувалась (якщо хропун лежав далеко від пульта), то вкорочувалась (якщо хропун лежав близько).

Під ліжком Хропулії побачили вони й Хрюшу, яка теж підхрюкувала хропунам.

Ледве встигли Кося й Колько вигукнути: «Тра-та-та за Хрюшу!» – як раптом один з хропунів, Позіхайло, широко роззявив, позіхаючи, свій величезний рот і... несподівано гамкнув Колька Колючку.

Але їжачки – не галушки.

Гамкати їх небезпечно.

– Уе-е-е! – несамовито заволав від болю Позіхайло і підскочив аж до стелі. При цьому, дригнувши ногою, так підфутболив Кося, що той, як м'яч, вилетів через двері з палацу.

– Ай! – зойкнув Кося, падаючи на землю біля грайлика.

– Що сталося?

– Хропун Позіхайло гамкнув Колька! – ледве вимовив Кося.

Хропіння у палаці враз увірвалося, а разом з ним і вітер.

Натомість знявся страшний гвалт.

– Біжімо туди! – рішуче вигукнув грайлик. – Треба їх усіх негайно приспати.

Кинулися вони у палац.

(Продовження в наступному номері)

Людмила КОНДРАЦЬКА

Веселка

У веселки-веселинки
Запитала Василюнка:

– Ой райдуго-семицвітко,
Чарівна небесна квітко,
Звідки силу ти черпаєш?
Де ти кольори збираєш?
Може, в морі на просторі?
Може, у високих горах?
Чи в долині-скатертині?
А можливо, в неба сині?
Розкажи, бо хочу знати,
Щоб тих фарб собі набрати!
Засміялася веселка,
Бо завжди вона весела:
– Добре, дівчинко, скажу,
Тасмниць я не держу.
Ніжні маки у пшениці,
В лісі запашні суниці
Фарб червоних назбирали
І мені подарували.
Де взяла жовтогарячий?
На городі йди побачиш,
Там дівиця-морковиця,
Що сховалася в темниці,
Пензлик чарівний взяла
І по небу провела,
А вродливі нагідки
Помагали залюбки.
Жовтий – соняхи дали,
Що у полі зацвіли.
А зелений, а зелений
Звідусіль прийшов до мене:
Із стежини у садочку,
З поля, лугу та лісочку
Із усіх земних просторів,
Що злились в зелене море.
Дарували небеса
Голубий. Озер краса
Теж влила своє відерце.
Й незабудки – пам'ять серця –
Пензликом попрацювали –
Так я голубий придбала.
У житах волошки сині
Додали до мене сині.
Фіолетовий, останній,
Плив до мене на світанні
Від фіалок та бузку,
Від медунки у гайку.
Ось тому така вродлива
Розцвітаю всім на диво.
А чому весела я?
Вдача вже така моя:
Лиш з'являюся я де,
Дощик більше не іде.
На барвистому місточку
Сушать небеса сорочку.
Засміялась Василюнка
До веселки-веселинки: –
Я дружитиму з тобою,
Із хорошою такою!

Болгарська народна казка

Хитрий Петр і скнари

Хитрий Петр дуже не любив скупих і не міг нагадати посміятися з них.

Якось він покликав до себе на вечерю кількох багачів-скнар зі свого села. Ті порадили, що найдяться задарма, і радо погодилися прийти.

За звичаєм гості перед порогом роззулися і поставили взуття надворі під дверима.

Доки гості чекали на вечерю, Хитрий Петр взяв їхнє взуття, побіг на ринок, продав його, а на вторговані гроші накупив усякої їжі й поніс додому на вечерю.

Скнарам частування дуже сподобалося, а Хитрий Петр усе примовляв:

– Будь ласка, беріть іще, їжте! Все, що бачите на столі, ваше!

Ласі скнари наїлися досхочу, бо ж думали, що це все за рахунок господаря.

Нарешті вечеря скінчилася, і гості, дякуючи, почали збиратися. Та як же вони здивувалися, коли не знайшли свого взуття за дверима!

– А я його продав та й купив вам їжі, – сказав Хитрий Петр. – Хіба ж я вам не казав цілий вечір: «їжте, приятелі, їжте; все, що ви бачите на столі, ваше!» Ви мовчали та їли – значить, були згодні.

Іншим разом Хитрий Петр ходив собі по ринку й розглядався на всі боки. Коли це йому назустріч виходить один відомий

скнара та й каже:

– Гей, Петре, іди-но візьми в корчмі кошик зі склом, що я купив, і занеси до мене додому. Грошей в мене немає, та я дам тобі один гріш і розкажу три мудрі приказки, які тебе навчать жити.

Петр зрозумів, що скнара хоче його обдурити, але погодився, а собі подумав: «Стривай! Ось я тебе провчу!»

Завдав Хитрий Петр кошик на спину й пішов за скнарою.

– Слухай-но, – каже за хвилику скнара, – я відкрию тобі першу мудрість, як і обіцяв. Вона така: коли тобі хто казатиме, що краще мучитись, ніж тішитись – не вір йому.

Пройшли ще трошки, і скупий знову обізвався.

– Слухай, Петре, – каже, – другу мудрість: коли тобі хто скаже, що краще бути голодним, аніж ситим, ти не вір йому.

Третю мудрість скнара лишив аж на самкінець. Вже підійшли під самі його двері, коли він і каже:

– А оце тобі й третя мудрість, Петре: як тобі хто скаже, що є на світі дурніший за тебе, не вір йому.

Тоді Хитрий Петр жбурнув кошик об камінь й каже:

– А тобі як хто скаже, що в цьому кошику лишилося щось ціле – не вір йому.

І звернув на іншу вулицю.

Зроби власними руками!

Фігурки з овочів і фруктів

З овочів і фруктів можна змайструвати різні кумедні вироби. Сьогодні ми розповімо, як зробити щура з редьки та їжачка і мишу з груші.

Щур із редьки

Для виробу вам потрібні: 1 довга біла редька, листя капусти або салату, 1 редиска, оливки, фаршировані паприкою, кухонний ніж, зубочистки.

Як зробити:

1. Вимийте і висушіть редьку досить великого розміру. Майже все листя видаліть – за винятком того, яке зображає щурячий хвіст. Так само зробіть і з корінням, залишивши тільки вусики пацюка.

2. Обріжте передню гостру частину редьки і прикріпіть на кінці велику редиску з допомогою зубочистки. Тут же можна увіткнути ще кілька зубочисток так, щоб вони нагадували волоссячко щурячої борідки.

3. Для вух зробіть у редьці дві великі надсічки, в які устроміть листя капусти.

4. На закінчення зробіть щуру оченята. Для цього розріжте оливку на кружечки і кожен з кружечків застроміть в редьку за допомогою зубочистки. Для брів згодиться шматочок редиски.

Їжак із груші

Для виробу вам потрібні: груша, шипи мигдалю або зубочистки, зацукровані вишня, ізюм.

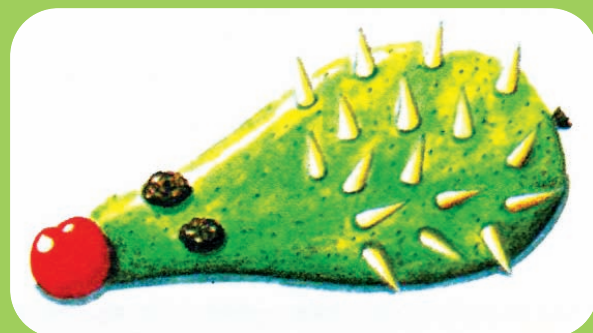
Як зробити:

1. Можна очистити грушу або залишити її зі шкіркою. В першому випадку доведеться скропити грушу лимонним соком, інакше без шкірки вона потемніє.

2. Розріжте грушу навпіл і відріжте самий кінчик.

3. У грушу застроміть шипи мигдалю або зубочистки. Це будуть голки.

4. Очі зробіть з родзинки, а ніс – із зацукрованої вишні.

Миша з груші

Мишу також можна зробити дуже легко з груші. Зверніть увагу на хвостик миші!

Вам потрібні: груша, дві гарбузові насінини, шматочок дроту зі штекером, ніж.

Як зробити:

1. Ножем зробіть надрізи на груші в тому місці, де розташовуватимуться вуха. Прогніть трішки отримані вуха назад.

2. На гарбузовому насінні намалюйте маркером чорні зіниці. Зробіть невеликі надрізи в місцях, де будуть розташовуватися очі. Вставте очі в розрізи.

3. Для хвоста застроміть у грушу провід зі штекером або простий дріт.

Переклад з рос. Людмили Дорош,
джерело: <http://schoolinfo.do.am>

І граємося, і вчимося!

Лісова лічилка

(Усвідомлення пори року і засвоєння поняття про віршову риму)

1. Прочитайте (прослухайте) і вивчіть напам'ять віршик «Лісова лічилка».

Лісова лічилка

Раз, два – дерева,
Три, чотири – вийшли звірі.
П'ять, шість – пада лист.
Сім, вісім – птахи в лісі.
Дев'ять, десять – це сунічки
Підвели червоні личка.

Анатолій Камінчук.

2. За допомогою рахування до десяти та поданого малюнка навчіться читати цей віршик.

3. Причепіть малюнок на дошці. Керуючий грою називає почергово цифри, наприклад: «Раз, два» і пропонує комусь із учасників продовжити віршований рядок – «дерева». Так він проводить гру, поки не закінчать читати віршик. Повторіть гру декілька разів, поки всі учасники не вивчать віршик і не навчаться розповідати його за допомогою малюнка.

4. Зверніть увагу на співзвучне, гармонійне звучання закінчень слів у тому самому віршованому рядку: «Раз, два – дерева», «Три, чотири – вийшли звірі», «П'ять, шість – пада лист», «Сім, вісім – птахи в лісі». Або у двох паралельних рядках: «Дев'ять, десять – це сунічки/ Підвели червоні личка».

Такі співзвучності називаються *римою* або *асонансом*. Вони надають поезії мелодійного звучання. Тому поезію називають словесною музикою.

1, 2 – .

3, 4 – вийшли

5, 6 – пада .

7, 8 – в

9, 10 – це

Підвели червоні

Дайте приклади відомих вам поезій з римою.

5. Розмалюйте малюнок і скажіть, чому саме з малюнка видно, що це літня пора року?

6. Порахуйте, скільки на малюнку дерев, звірів (які це звірі?), листя, птахів та сунічок. Чого найбільше і на якому малюнку, а чого найменше?

Подав І. Ребошанка

Цікаво знати!

Орхідея-мавпочка

Ні! Це не малюнок художника-фантаста, а рідкісна квітка під назвою Дракула Сімія. Через вражаючу схожість з мордочкою мавпи рослина отримала незвичайне прізвисько – орхідея-мавпочка.

Хоча науці квітка відома давно, проте й досі багато хто не вірить, що Дракула Сімія існує насправді. Авжеж, адже зустріти цю лісову красуню можна лише у горах Перу, Еквадору та Колумбії на висоті близько 1500 м. над рівнем моря.

Таке цікаве найменування квітка отримала через два клики на пелюстках, зовсім як у вампіра Дракули. Друга частина назви – «сімія» – в перекладі з латинської означає «мавпа».

В дикій природі орхідея цвіте будь-якої пори року. Виростити квітку в домашніх умовах складно, проте кільком щасливчикам це все ж вдалося. Тож нині Дракула Сімія прикрашає приватні колекції найстаранніших садівників.

Запах орхідеї нагадує аромат стиглого апельсина, що досить дивно, адже, за логікою, Дракула Сімія мала би пахнути бананами, улюбленими ласощами всіх мавп

Квітка сміху

На Аравійському півострові, в Індії росте дивовижна квітка, що викликає нестримний сміх. З'ївши всього кілька насінин цієї рослини, починаєш безпричинно сміятися протягом 30 хвилин, а тоді мимоволі засинаєш.

Через такі незвичайні властивості диво-

рослину назвали «квіткою сміху». Біологічна ж назва виду залишається маловідомою. Проте найімовірніше «весела квітка» з роду дурманів.

Винахідливі арабські лікарі використовують цю унікальну квітку, щоб втамувати зубний біль. Цікавий факт: якщо сміятися протягом 17-ти хвилин щодня, можна прожити на один рік довше. Тож мешканцям Аравійського півострову тут неабияк пощастило: квітка сміху неодмінно подарує їм довге та веселе життя.

Цукеркове дерево

Ти можеш уявити дерево, на якому ростуть цукерки? Мова йде не про новорічну ялинку. Виявляється, таке є! Це диво росте у Японії та Китаї.

Науковці називають цю рослину ховенія солодка. А от в народі прижилися інші її назви: «цукеркове» або ж «японське родзинкове дерево». Воно має плоди, які дуже нагадують цукерки.

Якби ти їх скуштував, то вони видалися б тобі трохи сухими. За своїми смаковими якостями вони нагадують рослинні цукерки. Ну, а мені смак був схожий на кислуваті родзинки. Але краще прислухатися до порад вчених, які не радять споживати ці плоди.

Пісня про сонечко

Слова М. Сингаївського

Рухливо

Музика В. Верменича

mf

В не - бі со - неч - ко пи - ро -
 - ги пе к - ло. Ми по - кли - ка - ли, щоб до
 нас прий - шло. Не за -
 - бу - ло - ся, не ба - ри - ло - ся, ус - міх -
 - ну - ло - ся і з'я - ви - ло - ся.

В небі сонечко
 Пирого пекло.
 Ми покликали,
 Щоб до нас прийшло.
 Не забулося,
 Не барилося,
 Усміхнулося
 І з'явилося.

З медом-солодом
 Пирого пекло.
 Дарувало нам,
 Як на свято йшло.

Кожне личенко
 Розмальовує,
 Всім даруночки
 Роздаровує.

Подружилось
 Сонце з квітами.
 На землі моїй
 Завжди житиме.
 Не прощається,
 Не ховається.
 Усміхається,
 Ще й вітається.

Розмаляй сторінку

Пограймося!

«Котився горішок»

Діти діляться на четвірки, беруться за руки, співають:

Гей, котиться горішок крізь ручки,

Гей, ловіться, дівочки, за ручки.

Гей, ловіться, чотири, чотири,

Щоб змірятися, хто скоріше до цілі.

У цей час вони йдуть до місця, де почнуться змагання з бігу. До орієнтира (дерева, лави тощо) має бути 20-30 м.

Після слів: «Щоб змірятися...» – перша четвірка починає бігти. Хто перший добіжить до орієнтира, стає осторонь. Інші відходять і стають за

рештою четвірок. Потім друга четвірка стає на місце першої і теж біжить навпередки. Так триває, доки не позмагаються всі четвірки.

Із гравців, що перші добігли до мети, утворюються нові четвірки, які знову змагаються з бігу. Наприкінці випробовують свої сили два найкращих бігуни.

Примітка. Перед першою четвіркою потрібно накреслити лінію, щоб всі вибігли з одного місця. Стежити, щоб діти виконували команду одночасно.

«Совонька»

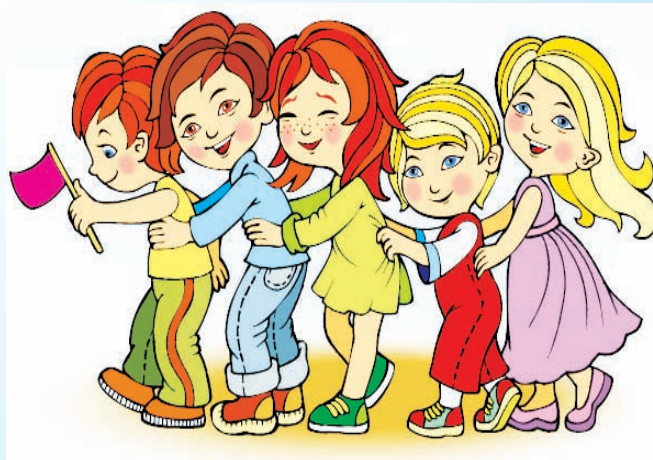
У куточку майданчика (зали) креслять коло. Це «гніздо сови». У нього стає дитина, яку обрано «совонькою». Решта

дітей – це «метелики» і «жучки». Вони стають за лінію, накреслену на одному боці майданчика. Середина майданчика вільна.

На слова вихователя: «День починається, всі прокидаються» – метелики і жучки починають бігати по майданчику, присідати, наче збирають сік з квітів.

На слова вихователя: «Ніч наступає, усе засинає» – діти завмирають у будь-якій позі. Совонька у цей час тихо вилітає на полювання – ходить, повільно розмахуючи руками, і забирає метеликів та жучків, які поворухнулися. Відводить їх у своє гніздо.

Совонька ловить доти, доки вихователь не скаже: «День». Тоді вона повертається до гнізда, а метелики і жучки знову починають літати. Совонька виходить на полювання два-три рази. Потім обирають нового ведучого, і гра починається спочатку.

Примітка. Ніч триває у межах 15-20 секунд, оскільки дітям важко залишатися довго в нерухомій позі. За спиною совоньки діти можуть змінювати позу, робити різні рухи, але так, щоб вона цього не помічала. Гру можна проводити під музику: бадьору і повільну.

Пішаємося нашими дітьми!

Любі діти!

Літо в розповні. Косовиця закінчилась, жнива розпочались. І липа одцвіла. А навкруг таке багатство, така радість... Черешні та вишні відлискують на сонці, кличуть до себе. Буйні соняшники світять своїми голівками, гарбузи цвітуть, ваблячи працюючих бджілок. Малина та чорниця дозріли, суницями в полі пахне. А ще огірки вилежуються проти сонця, сливи виставили свої боки. І ви в полі допомагаєте батькам, набираєтесь снаги та досвіду. На здоров'я, бо вже недалеко новий шкільний рік. Хай щастить вам!

Елена-Діана Теодоров,
м. Тульча, 4 місяці

Анастасія Гоменюк, Ана Шойман,
Елена Оларіу – учениці 1-ого класу, с. Балківці

Учні VI-го «Б» класу, с. Верхня Рівна